Anul al 56-lea
Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 124 Marți 9 Mai 1939
10 Pagini P

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII"

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tarifu poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Credite pentru meseriași

Institutul național de credit al meseriașilor a fost transformat în Banca de credit a meseriașilor, dându-se o mai mare elasticitate operațiunilor instituției. Se dă astfel meseriașilor români nevoiași posibilitatea de a beneficia de împrumuturi și înlesniri, diverse, pornind de la ideea întăririi acestei clase importante din economia națională.

Prin noul regulament se vor putea face și achiziționări de imobile destinate înființării de ateliere cu scopul de a fi revândute, cu timpul, meseriașilor, în condițiuni lesnicioase.

Sunt în general o serie de măsuri și dispoziții cari aplicate cu înțelepciune nu vor întârzia să-și arate efectele urmărite de legiuitor, efecte cari, însă, nu-și vor avea însemnătatea lor dacă nu vom privi cu sinceritate, fățiș, problema sub cele două aspecte ale ei.

Ne-am manifestat mai de mult uimirea provocată de cifrele publicate de Banca Națională prin care se arăta că dela 1931 până la 1936 băncile au acordat următoarele credite meseriașilor și micilor industriași:

Românilor 52.100.000 lei; minoritarilor 384.624.000 lei.

Lucrătorilor români 6 milioane 680.000; lucrătorilor minoritari 43.590.000 lei.

Funcționarilor particulari români 29.292.000 lei; minoritari 43.590.000.

Totalul creditelor acordate categoriilor de mai sus: românilor 88.070.000 lei; minoritarilor 557.810.000 lei.

Insistând asupra faptului că, în acordarea creditelor, băncile particulare se foloseau de reescomptul Băncii Naționale, deci întrebuințau banii colectivității, subliniem prima latură a problemei: nevoia de a se duce o politică sistematică, precisă, pentru încurajarea elementului etnic național.

Proporția tragică din cifrele publicate în numărul nostru de ieri, cifre cari zugrăveau situația românilor în toate domeniile muncii productive, arată că nicio ezitare nu mai e posibilă în această acțiune de care depind viața și viitorul uneia din cele mai importante clase sociale românești, atât de mult invadată de elementele alogene care s'au bucurat de un părtinitor sprijin.

Suntem încredințați că noua instituție își va da seama de importanța acestui deziderat și va lucra potrivit scopului pentru care a fost creată.

Dar partea doua a problemei privește pe cei cari vor apela la sprijinul instituției.

Meseriașii, lucrătorii, micii industriași români trebue să-și dea seama că munca, perseverența, punctualitatea și achitarea la timp a obligațiunilor luate, constituesc condițiile esențiale ale succesului. Calitățile altora, cari le-au înfrânt la noi acasă, trebue să ne serve drept pildă și îndemn. Statul trebue să ajute, dar oricât de bogat ar fi, nu poate să-și continue opera, dacă la rându-i nu încasează la termenul cuvenit sumele împrumutate.

SCRISORI DIN PARIS

MORALUL PARISULUI — MORALUL D-LUI DALADIER — OPTIMISM

de RENE SAIVE

Paris, Mai

Parisul se obișnuește puțin câte puțin să trăiască în nesiguranța zilei de mâine. La ce bun să ne necăjim gândindu-ne la nenorociri cari vor veni sau cari nu vor veni, dar cari, în tot cazul, n'au sosit încă.

Cu toate nouile impozite, cu toate discursurile șefilor de stat, cu toate memorandumurile diplomatice, cu toate mișcările de trupe, buna dispoziție n'a pierit încă.

Teatrele fac afaceri de aur. Parisienii se reped de preferință la piesele vesele. Astfel, micul teatru „Georges-VI" bate toate recordurile rețetelor și afluenței. Spectatorii își dispută strapontinele și uneori poliția trebue să intervină ca să despartă pe clienții prea nervoși.

Moralul este, așa dar, excelent.

Însăși Academia franceză, care trece îndeobște drept o instituție serioasă și mai mult sau mai puțin severă, nu disprețuește umorul. Știți ce subiect a ales pentru concursul de proză pe anul 1940? Acesta: „Despre moderație în ceartă".

Așa e că e un subiect de actualitate?

Trebue să credem totuși că nu există nimic nou sub soare. Acelaș subiect a fost propus concurenților din 1732. Pe vremea aceea, laureatul a neglijat să-și facă cunoscut numele. In 1940 Academia ar putea încununa pe un autor care s'ar numi Hitler, Daladier, Mussolini, Roosevelt sau Chamberlain?

*

In adevăr, șefii guvernelor au acum alte griji decât acelea literare. In tot cazul, d. Daladier n'are deloc timpul să scrie versuri sau proză. Epoca noastră nu se pretează de fel la distracții de acest soi.

Președintele consiliului francez trebue s'o spunem, duce de câteva luni o viață dintre cele mai ocupate. Este chiar mai puțin fericit de cât colegul său d. Chamberlain, care poate, în fiecare Sâmbătă, să se ducă să pescuiască păstrăvi în Scoția.

Ministerul de războiu a devenit o sarcină atât de obositoare, încât d. Daladier, așa se spune, se gândește foarte serios să-l părăsească nepăstrând decât președinția consiliului. Dealtminteri, ministerul de războiu va fi împărțit în două, creindu-se astfel și un minister al armamentului. Se vorbește deasemenea de un comisariat al propagandei care va avea ca misiune să se țină în contact cu posturile radiofonice și cu ziarele.

Această nouă organizație ar permite șefului guvernului să se intereseze mai mult de politica generală și, poate, în chip mai special, de conducerea afacerilor externe.

*

In prezent d. Daladier este, cum ar spune sportivii, într'o „formă" admirabilă. Strălucește de sănătate și voe bună.

Optimismul lui e perfect îndreptățit dacă ținem seama de liniștea și disciplina de care face dovadă populația de când situația internațională s'a întunecat.

S'ar spune că certurile lăuntrice au încetat ca prin farmec.

(Continuare in pag. 2-a)

MEMORANDUL POLON

de I. LUGOSIANU

Memorandul remis Vineri ministerului de externe german, de către însărcinatul cu afaceri al Poloniei la Berlin, este traducerea în termeni diplomatici a discursului, pe care în aceiași zi și aproape la aceiași oră, d. Beck îl rostia la Varșovia, în fața Seimului. El face o expunere cronologică a convorbirilor diplomatice polono-germane, aducând precizări inedite la istoricul raporturilor dintre Reich și Polonia, în lunile din urmă; formulează teza juridică și politică a Poloniei asupra acordului din 1934 și asupra revendicărilor germane și enumeră condițiunile, în care Polonia ar primi sugestiile Germaniei, în vederea unor noi negocieri menite să deslege, pe cale pașnică, problemele comune ale celor două țări.

Iată în primul rând faptele în ordinea lor cronologică: deși, timp de mai mulți ani, după încheierea acordului din 26 Ianuarie 1934, guvernul polon a stăruit pentru începerea unor negocieri, care să rezolve chestia Danzigului și coridorului, guvernul Reichului n'a făcut propunerea de a se proceda la convorbiri în acest scop, decât după criza din Septembrie 1938.

La 21 Martie 1939, d. Ribbentrop a comunicat d-lui Lipski, ambasadorul Poloniei la Berlin, propunerile Reichului, adăogând că guvernul german socotește necesar să se grăbească rezolvarea litigiilor polono-germane, urgența reglementării acestor chestiuni fiind însăși condiția menținerii acestor propuneri.

La 26 Martie 1939, deși surprins de caracterul neașteptat de grabă al cererilor germane și considerând că acestea nu pot fi primite de Polonia, guvernul din Varșovia și-a formulat contrapropunerile lui, care consistau:

a) Intr'o garanție comună polono-germană a existenței separate a orașului liber Danzig;

b) In oferta de a examina împreună cu guvernul german toate ușurințele de tranzit între Reich și Prusia orientală, compatibile cu suveranitatea polonă.

Guvernul polon precisa însă că rezolvarea chestiunii tranzitului depindea de atitudinea Reichului în problema Danzigului.

Timp de o lună, Varșovia n'a primit niciun răspuns la contra propunerile ei. Abia la 28 Aprilie, din discursul Führerului, și din memoriul, care i s'a remis în aceiași zi, guvernul polon a aflat că Reichul consideră contra propunerile poloneze ca un refuz de a negocia și totdeodată că acordul din 1934 este socotit la Berlin ca inexistent pentru motivul că Polonia a încheiat cu Marea Britanie pactul de asistență mutuală din 6 Aprilie 1939.

Acestea sunt faptele. Care este, în această situație, punctul de vedere juridic și politic al guvernului polon? Argumentarea memorandului de Vineri se rezumă în două puncte de căpetenie:

a) Atitudinea Reichului nu e conformă cu spiritul acordului din 1934.

b) Raporturile polono-germane trebue să se desvolte pe bază de egalitate și negocierile eventuale trebue conduse în spiritul unei depline reciprocități.

Intr'adevăr, spune memorandul polon, acordul polono-german din 1934 nu era decât o aplicare a pactului Kellogg și ca și acesta, impunea Reichului și Poloniei obligația de a renunța la întrebuințarea forței în raporturile lor și de a reglementa, prin bună înțelegere, diferendele dintre ele. Acest scop nu poate fi atins dacă contrapropunerile poloneze sunt socotite ca un refuz de a negocia. A accepta pur și simplu cererile germane, fără rezerve și fără discuții, n'ar fi fost în spiritul pacific al acordului din 1934 și nici n'ar fi fost în armonie cu interesele vitale și cu demnitatea Statului polonez.

In al doilea rând, Germania a interpretat acordul din 1934 ca și cum ar interzice Poloniei dreptul de a încheia acorduri cu alte State și din acest motiv l-a considerat ca inexistent, în urma încheierii pactului de asistență cu Anglia. O asemenea interpretare ar însemna pentru Polonia renunțarea la independența politicii ei externe. Garanțiile mutuale anglo-polone sunt strict defensive și ca atare nu sunt în nici un fel în contradicție cu acordul polono-german.

De altfel cea mai convingătoare dovadă că pactul din 1934 nu excludea alte înțelegeri este că Germania însăși, după această dată, a încheiat acordul cu Italia din 1936 și a dat, prin acordurile din 18 și 23 Martie 1939, Slovaciei, garanții, care în fapt „sunt îndreptate în special contra Poloniei". După cum se vede, memorandul polon nu enumeră pactul naval sau acordul dela Muenchen cu Anglia, nici pactul de neagresiune cu Franța, ci se mărginește la obligațiile externe ale Reichului, care n'au un caracter strict defensiv.

Concluzia juridică a memoriului polon este că Reichul nu era îndreptățit să considere, unilateral, ca scos din vigoare un pact încheiat pe zece ani, fără drept de denunțare, și după ce a refuzat de altfel să primească explicațiile, pe care guvernul polon se oferise să i le dea prin ambasadorul Reichului la Varșovia.

Concluzia politică a memorandului este totuși că deși nu împărtășește punctul de vedere german asupra călcării acordului din 1934, de către Polonia, guvernul polon este dispus, dacă Reichul atribue vreo importanță faptului ca relațiile polono-germane să fie din nou reglementate pe cale contractuală și pe bază de bună vecinătate", să primească suggestiile Reichului în acest scop.

Ca și discursul d-lui Beck, memorandul polon, deși consideră neîntemeiată teza germană și ia act de faptul denunțării unilaterale a acordului polono-german, conchide deci că Polonia este dispusă să înceapă convorbiri, a căror inițiativă ar fi luată de Germania. Ele nu ar putea însă avea loc decât cu condiția să dovedească intenții pacifice, să țină seama de independența deplină a politicii externe a Poloniei, să se desfășoare pe picior de egalitate și concesiunile părților să fie reciproce.

Reacțiunea polonă la discursul d-lui Hitler a fost foarte apreciată în cercurile politice și presa Puterilor occidentale; a fost primită cu rezervă, dar moderație în Italia; socotită în fine ca neîntemeiată, dar lipsită de agresivitate în Germania. E prea de vreme ca să se poată determina încă de pe acum caracterul răspunsului viitor al Reichului. Dar este foarte probabil că bunele raporturi dintre Roma și Varșovia nu vor rămâne fără influență asupra reacțiunii germane față de Polonia. In cursul crizelor din Septembrie 1938 și Martie 1939, politica italiană s'a solidarizat fără greutate cu cea germană. E de văzut în ce măsură diplomația germană se va adapta în cazul de față la simpatiile italiene față de Varșovia. O indicație în această privință ne va fi dată de sigur numai după terminarea convorbirilor dintre d. Ribbentrop și contele Ciano.

Anglia refuză o alianță reciprocă generală cu Rusia

Londra, 6 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

Faptul că Marea Britanie a refuzat să accepte încheerea unei alianțe reciproce tripartite, după cum propusese d. Litvinov, fostul comisar al poporului sovietic la afacerile străine, va determina oare pe Stalin să se îndrepte spre o politică de izolare?

Aceasta era întrebarea care se punea azi dimineață în cercurile politice britanice. In adevăr, în aceste cercuri se afiase, după informațiile ziarelor, că guvernul din Londra rămâne definitiv opus ideii unei alianțe cu Rusia Sovietică, alianță care să poată juca în toate cazurile și să fie reciprocă.

In cercurile conservatoare se subliniază totuși că, dacă Marea Britanie continuă să nu dorească o alianță generală — deoarece aceasta ar echivala cu o adeziune la politica cominternului — această atitudine se datorește faptului că o adeziune ar putea avea urmări supărătoare asupra politicii britanice față de Portugalia, Spania și Japonia.

Guvernul englez răspunde guvernului sovietic

Londra, 6 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

Guvernul britanic a trimis astăseară lui sir William Seeds, ambasadorul Marei Britanii la „Moscova", instrucțiuni pentru a răspunde la planul sovietic privitor la organizarea securității colective.

„Sunday Times" scrie în această privință: „Fără a constitui o respingere categorică a proectului sovietic de alianță militară, Marea Britanie caută în primul rând să limiteze negocierile la ajutorul sovietic față de vecini, în caz de agresiune.

Dacă Rusia nu este dispusă la un compromis, negocierile sunt în primejdie de a fi rupte".

Conversațiile anglo-turce

In privința conversațiilor anglo-turce, ziarul scrie:

„A circulat svonul că încheerea unui acord între Londra și Ankara va fi anunțată în cursul acestei săptămâni. Știrea este oarecum prematură. In principiu, acordul a fost realizat sub forma unui pact de o importantă amploare, deoarece el ține seama de toate interesele anglo-turce în Orientul Apropiat, în Mediterana, în Balcani și în Marea Neagră. Dar încheerea finală a acestui pact depinde de cursul negocierilor anglo-ruse, deoarece Turcia este unul din vecinii apuseni ai Rusiei și în această calitate ar primi ajutorul sovietic dacă guvernul din Moscova s'ar alătura celor din Londra și Paris ca garant al țărilor amenințate".

D. general Weygand in Capitală

La recepția de Vineri dela ambasada Franței: dela dreapta la stânga d-nii: general Weygand; Adrien Thierry, ambasadorul Franței; Armand Călinescu, președintele consiliului de miniștri; V. Slăvescu, ministru al înzestrării armatei

ISVORUL CULTURII

Cartea, izvorul culturii; cartea de toate felurile care cuprinde în ea înțelepciunea, gândirea și înțelesul însăși al vieții; cartea, simbol palpabil, a fost sărbătorită Vineri, în cadrul unei solemnități căreia prezența Suveranului îi da și mai mare însemnătate.

Necesitatea răspândirii culturii, prin cel mai minunat agent al ei, cartea, n'a fost simțită numai pentru înnobilarea minților indivizilor aparte, ci pentru că prin ea direct massele capătă nu numai perceptele unei vieți morale și materiale în ritmul vremurilor, ci pentru că prin ea un popor găsește întărirea conștiinței lui, confirmarea drepturilor și datoriilor lui, afirmarea forței grație căreia generațiile cari s'au succedat și-au apărat locul lor sub soare.

Cu cât un popor citește mai mult, cu atât se luminează orizonturile lui, se conturează țeluri noi de propășire, își crează nevoi, dorinți pe care întunericul le-ar acoperi și cari, în ansamblul lor, formează acel tot ce se numește civilizație, orgoliul omenirii demnă de acest nume.

Un stat tânăr, cu o independență recent și cu trudă câștigată, are nevoe de sforțări mai mari în acest domeniu cultivat mai demult în Occident și de aceia are o deosebită semnificație subliniere pe care M. S. Regele a făcut-o în ce privește nevoia ca Statul, printr'o largă și chibzuită politică culturală, să aducă îmboldul necesar, pentru sporirea eforturilor scriitorilor, editorilor și librarilor, fiindcă prin acest îmbold se va atinge în adevăr scopul unic: cititul.

In șirul cuvântărilor rostite, d. Ionnițiu, în numele editorilor, a semnalat, cu discreția cuvenită în asemenea ocaziuni solemne, faptul că, sporirea din ultimul timp a taxelor de timbru și a taxelor de transport, fac azi imposibilă opera de intensificare a răspândirii cărții.

Cine ar putea contesta nevoile multiple ale statului mai ales în aceste momente de frământări internaționale, când fie care țară face pregătirile necesare spre a fi gata în fața oricărei eventualități?

Dar o mai atentă cercetare a tuturor sarcinelor impuse gândirii tipărite ar duce la găsirea unor soluțiuni echitabile în această problemă de care se leagă viața însăși — sub toate manifestările ei — a unui popor.

M. S. Regele care, prezidând opera de refacere și consolidare a statului modern, M. S. inițiator al acestei ofensive culturale, ține cumpăna cu care se cântărește urgența satisfacerii tuturor nevoilor materiale, sufletești și spirituale pe care le are neamul românesc și de aceea a sfârșit cu îndemnul care se adresează tuturora:

„Este deci necesar ca toți acei, cari au în sufletul lor o cât de mică năzuință pentru înălțarea acestui popor, să priceapă că trebue să vie fiecare cu obolul lui, oricât de modest ar fi el, să aducă o părticică de suflet și de materie la opera cea mare de reconstrucție a culturii românești".

Din toate punctele de vedere deci este necesară o cât mai largă și intensă răspândire a cărții, chiar și din punct de vedere fiscal, întrucât înlesnind posibilitățile de a da publicului cărți ieftine ai mai multe perspective de a spori încasarea taxelor cuvenite, decât dacă prin opreliști cartea ar fi scumpă și n'ar putea fi cumpărată decât de cei bogați.

La acea operă mare de reconstrucție a culturii românești, de care vorbea M. S. Regele, trebue să colaboreze toate bunevoințele, pentru că numai astfel vom obține roadele necesare pentru acel nesecat izvor al culturii care este cartea.

I. VION

FEMEI GERMANE EXPULZATE DIN ANGLIA

Baroana von Griesheim, care a fost expulzată odată cu mai multe germane din Anglia. Baroana locuia în Londra de mai bine de 4 ani și era cunoscută în saloanele înaltei societăți britanice.

—xxo●oxx—

Cutremur puternic în Guatemala

New-York, 6 (Rador). — Seismograful Universității Fordham a înregistrat un violent cutremur Sâmbătă dimineața la ora 1 și 13 minute, ora locală.

Epicentrul acestui seism se găsește la aproximativ 600 mile, pe coasta Guatemalei.

Alt cutremur in Chili

Santiago di Chili, 6 (Rador). O puternică sguduire sismică a fost resimțită în orașul Chillan și în împrejurimi.

Mai multe clădiri, care avuseseră de suferit de pe urma cutremurului de pământ din ziua de 24 Ianuarie, s'au prăbușit.

Nu se știe dacă sunt victime.

5.000 de morți și răniți depe urma bombardării orașului Ciungking de aviația japoneză

Ciungking, 6 (Rador). — Agenția „Reuter" anunță că numărul morților și răniților de pe urma raidului aviației japoneze deasupra Ciungkingului se ridică acum la peste 5.000.

O mare parte a victimelor a avut de suferit de pe urma incendiilor provocate de bombele incendiare.

Focul continuă să devasteze o mare parte a orașului.

Reichul va invita pe d. Mussolini să medieze in conflictul polono-german?

Berlin, 6 (Rador). — Corespondentul agenției „Reuter" transmite:

In cercurile străine de aici stăruie impresia că Reichul va invita pe d. Mussolini să intervină ca mediator în diferendul polono-german.

Bine înțeles, nu s'a putut obține o confirmare oficială a acestei impresii.

Italia aprobă fortificarea insulelor Aaland

Stockholm, 6 (Rador). — *Agenția telegrafică suedeză anunță printr'un comunicat că guvernul italian a răspuns la notele Suediei și Finlandei cu privire la fortificarea insulelor Aaland.*

Acest răspuns a fost remis ieri ministrului Suediei la Roma. Guvernul italian își dă aprobarea pentru planul finlando-suedez.

Elevii școalei de laboranți sanitari conduși de d. dr. Baziliuc, au vizitat eri ziarul nostru